

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **Z. N.**, zastoupený Organizací pro pomoc uprchlíkům, se sídlem Kovářská 4, Praha 9, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 4. 2014, č. j. OAM-10227/VL-07-ZA14-R3-2001, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 9. 2014, č. j. 56 Az 3/2014 – 60,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 29. 9. 2014, č. j. 56 Az 3/2014 – 60, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Rozhodnutí krajského soudu

[1] Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 29. 9. 2014, č. j. 56 Az 3/2014 – 60, zrušil rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 4. 2014, č. j. OAM-10227/VL-07-ZA14-R3-2001, kterým nebyla žalobci udělena mezinárodní ochrana podle ust. § 12 až 14b zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2] V odůvodnění svého rozsudku dospěl krajský soud k závěru, že v řízení před žalovaným došlo k podstatnému porušení procesních ustanovení, které mohlo mít za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé. Jako zásadní procesní pochybení krajský soud posoudil postup, kdy žalobcem předložené materiály v jiném než českém jazyce ponechal žalovaný z důvodu hospodárnosti v původním znění s odůvodněním, že si žalobce v řízení zvolil jazyk český a na nutnost opatření překladů dokládanych materiálů byl upozorněn. Žalovaný uvedl, že aby mohl materiály objektivně posoudit, bylo třeba,

aby je žalobce opatřil úředním překladem do českého jazyka. Podle krajského soudu volba jazyka řízení automaticky nevylučuje možnost účastníka řízení prokázat svá tvrzení v jiném jazyce, než je zvolený jazyk řízení. V konkrétním případě žalobce předložil řadu materiálů v anglickém jazyce a dále i několik v jazyce ruském a gruzínském. Vzhledem k tomu, že žalobce je umístěn ve vazební věznici v České republice, neovládá bezchybně český jazyk a jeho finanční i organizační možnosti zajištění úředního překladu jsou značně limitovány, je zřejmé, že uvedeným přístupem žalovaného bylo kráceno právo žalobce na tlumočnicka ve správním řízení. Bez znalosti obsahu předkládaných důkazů nebylo možné vyloučit, že uvedené podklady obsahují informace způsobilé vydat pro žalobce příznivější rozhodnutí o mezinárodní ochraně, proto nelze souhlasit s vyjádřením žalovaného k žalobě, že i pokud by správní orgán přistoupil k překladu všech žalobcem doložených cizojazyčných listin, nezměnilo by to závěr správního orgánu o nesplnění podmínek pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany. Byť se uvedené informace neměly týkat přímo osoby žalobce, neznamená to, že nemohly žalovanému přinést významná sdělení např. o poměrech v gruzínských věznicích či o respektování lidských práv v Gruzii. Žalovaný tedy postupoval v rozporu s § 50 a § 52 správního řádu, jelikož nezjistil všechny rozhodné skutečnosti, nepřihlédl ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, neprovedl důkazy potřebné ke zjištění stavu věci, a skutkový stav tak nebyl zjištěn úplně. Za takové situace se krajský soud nezabýval námitkami žalobce, které se obsahově týkaly odůvodnění neudělení azylu, případně doplňkové ochrany. Krajský soud žalobci rovněž přisvědčil, že žalovaný pochybil, když nespecifikoval, z jakých rozsudků Evropského soudu pro lidská práva vycházel při interpretaci pojmu nelidské nebo ponižující zacházení či trest.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalobce k ní

[3] Proti rozsudku krajského soudu podal žalovaný (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost, ve které uplatnil důvod podle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Namítá, že krajský soud nevzal v úvahu všechny skutečnosti, jež vyšly v řízení najevo, a své závěry opřel toliko o subjektivní hodnotící soudy, nemající oporu ve zjištěném stavu věci. Stěžovatel se pečlivě a intenzivně zabýval i důkazy, které žalobce předložil v jazyce anglickém, ruském a gruzínském, nicméně došel k závěru, že z důvodu hospodárnosti není nezbytné pořizovat jejich úřední překlad, neboť se jednalo o materiály, které se nijak nevztahovaly k osobě žalobce, což žalobce sám potvrdil. Pokud jde o tvrzení, že by stěžovatel z těchto materiálů mohl získat významné informace o poměrech v gruzínských věznicích či o respektování lidských práv v Gruzii, pak se jedná pouze nepodložený názor soudu a stěžovatel odkazuje na spisový materiál vedený k žádosti o mezinárodní ochranu žalobce, ze kterého je patrné, že si stěžovatel obstaral široké portfolio aktuálních, relevantních, důvěryhodných, vyvážených, ověřených a dohledatelných informací o zemi původu žalobce. Tyto materiály, k jejichž obsahu ani způsobu jejich obstarání neměl žalobce ani soud žádných výhrad, pak byly svým obsahem i rozsahem dostačujícím podkladem pro vydání napadeného správního rozhodnutí, bylo by tedy nadbytečné a nevhodné pořizovat úřední překlady materiálů předložených žalobcem v jazyce anglickém, ruském a gruzínském, tedy z jazyků, které nebyly jazykem řízení. Stěžovatel se předloženými materiály zabýval, jejich důkazní hodnotu zvážil a ve svém rozhodnutí náležitým způsobem popsal a odůvodnil, z jakých důvodů v tomto konkrétním případě přistoupil k ponechání materiálů v původní jazykové verzi.

pokračování

[4] Stěžovatel dále rozporuje závěr, že žalobce neovládá bezchybně český jazyk a jeho organizační možnosti zajištění úředního překladu jsou limitovány z důvodu jeho pobytu ve vazební věznici. Žalobce si za jazyk řízení zvolil jazyk český, lze tedy důvodně předpokládat, že tento jazyk ovládá a je schopen se jeho prostřednictvím se správním orgánem dorozumívat, a pokud by tomu tak snad nebylo, nic žalobci nebránilo v tom, aby si zvolil jako jazyk řízení jazyk gruzínský či ruský. Žalobce byl v průběhu správního řízení zastoupen několika advokáty, kteří též předkládali správnímu orgánu materiály jménem žalobce, a z množství předkládaných podkladů pro řízení nevyplývá závěr soudu, že by byl žalobce limitován ve svých organizačních schopnostech vzhledem ke svému pobytu ve vazební věznici. V daném případě bylo tedy dle přesvědčení stěžovatele zcela legitimní, pokud z anglického, ruského a gruzínského jazyka nepřeložil některé materiály, jež se nevztahovaly na konkrétní případ žalobce a které nebyly předloženy v jazyce řízení, i když se jedná o povinnost žadatele o mezinárodní ochranu, o níž byl řádně poučen.

[5] Soud dále nerespektoval ustanovení § 77 odst. 2 s. ř. s., když nehodnotil důkazy jednotlivě a v jejich souhrnu. Některým důkazům totiž přiznal důkazní hodnotu, avšak jiným, přestože se jedná o objektivní informace o zemi původu žalobce, takovou důkazní hodnotu nepřiznal, aniž by své úvahy podrobně osvětlil a odůvodnil. Soud nevycházel z obsahu spisu a svým rozhodnutím se s ním dostal do rozporu, když vůči shromážděným informacím o zemi původu žalobce postavil obecné či na případ žalobce se nevztahující zprávy, které ani neprovedl, a nemohl je tudíž použít jako podklad pro zrušení správního rozhodnutí stěžovatele, neboť nebyl plně seznámen s jejich obsahem a jeho vypovídací hodnotou. Stěžovatel opětovně zdůrazňuje, že shromáždil v průběhu správního řízení aktuální, věrohodné a k případu žalobce použitelné informace o zemi původu, s nimiž jej řádně seznámil. Ve správním rozhodnutí pak stěžovatel použil shromážděné informace, vyhodnotil je a řádně rovněž odůvodnil, z jakých důvodů nepřihlédl k materiálům, jež mu v jiném než jazyce řízení předložil žalobce. Tuto argumentaci však soud neakceptoval, přestože stěžovatel zřetelně a důvodně osvětlil svůj závěr o neprůkaznosti žalobcem předložených informací ve vztahu k jeho osobě.

[6] Stěžovatel je přesvědčen, že závěr soudu, že bylo zkráceno právo žalobce na tlumočníka ve správním řízení z důvodu neprovedení úředního překladu jím předložených materiálů, není správný. Odkázal přitom na rozhodnutí ESLP Kamasinski vs. Austria, st. č. 9783/82 ze dne 19. 12. 1989, a též na usnesení Ústavního soudu ze dne 4. 1. 2006, sp. zn. IV. ÚS 388/05, ve kterém se Ústavní soud zabýval mimo jiné rozsahem práva na tlumočení: „*Ani Evropský soud nežádá doslovný překlad a tedy zcela přesnou vědomost o každém detailu řízení, a proto je Ústavní soud přesvědčen, že stěžovatelova možnost porozumět tomu, o co v řízení jde, a schopnost se k němu vyjádřit, nahlíženo na řízení jako celek, nebyla omezena natolik, že by se neslučovala se stěžovatelovým právem na spravedlivý proces, zvláště když stěžovatel sám označil své znalosti češtiny a ruštiny za zjevně velmi dobré, když se „bez větších obtíží domluví o věcech denního života“.*“ Ustanovení § 22 odst. 1 zákona o azylu sice nezakazuje použít v řízení i jiného jazyka, než je jazyk řízení, pokud by to mělo přispět ke spolehlivému zjištění stavu věci, nicméně ani z judikatury Nejvyššího správního soudu nevyplývá absolutní povinnost správního orgánu pořizovat úřední překlad veškerých žadatelem předložených materiálů, a to z jakéhokoliv jazyka. Takovýto výklad by vedl ke zcela absurdní situaci, kdy by správní orgán byl povinen zcela v rozporu se zásadou hospodárnosti a účelnosti pořizovat nákladné úřední překlady jakýchkoliv důkazních

materiálů předložených žadateli o mezinárodní ochranu, což by mimo jiné mohlo vést k nepředvídatelným a neopodstatněným průtahům v řízení, především pokud by se jednalo o účelově předložené materiály ve výrazně exotických jazycích.

[7] Stěžovatel se domnívá, že tato kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje jeho vlastní zájmy, neboť se jedná o zásadní právní pochybení a toto zásadní pochybení by mělo dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2007, č. j. 2 Azs 21/2006 - 59). Soud pochybil při výkladu práva také v tom, že se zabýval toliko neprovedením některých s případem žalobce přímo nesouvisejících zpráv o zemi původu, které předložil žalobce v jiném jazyce, než je jazyk řízení.

[8] Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a vrátil věc krajskému soudu k dalšímu řízení.

[9] Žalobce se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud, po konstatování přípustnosti kasační stížnosti, se ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by totiž tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

[11] Přesahem vlastních zájmů stěžovatele, který ve věcech azylu jediné vede k meritornímu projednání kasační stížnosti, je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je, kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce, pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To prakticky znamená, že přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v tomto řízení je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.

[12] O přijatelnou kasační stížnost se tak prakticky může jednat v případě, že se kasační stížnost týká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu nebo jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, přičemž rozdílnost v judikatuře může nastat na úrovni krajských soudů i Nejvyššího správního soudu. Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je na místě změnit výklad určité právní otázky řešené dosud správními soudy jednotně. Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O takové pochybení se může jednat především tehdy, nerespektoval-li krajský soud ustálenou judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu nebo krajský soud v jednotlivém

pokračování

případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. V této souvislosti je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že pokud by k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení, především procesního charakteru, proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby byla důvodem přijatelnosti kasační stížnosti.

[13] Specifickou otázkou v souvislosti s institutem nepřijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany dle § 104a s. ř. s. je posouzení, zda lze přijatelnou shledat kasační stížnost podanou správním orgánem. Z judikatury Nejvyššího správního soudu plyne, že přijatelnost kasační stížnosti se posuzuje i v případě, že kasační stížnost podává Ministerstvo vnitra jako žalovaný správní orgán (např. rozsudek ze dne 24. 7. 2013, č. j. 6 Azs 15/2013 - 35). Otázka přijatelnosti takové kasační stížnosti by neměla být sporná, pokud správní orgán opírá její důvody o skutečnosti uvedené ve výše uvedených případech s výjimkou zásadního pochybení, které může mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Takový případ je nutno posoudit perspektivou dalších judikatury zdejšího soudu, který například v rozsudku ze dne 31. 1. 2007, č. j. 2 Azs 21/2006 - 59, dospěl k závěru, že by bylo možno kasační stížnost podanou stěžovatelem z důvodu zásadního právního pochybení krajského soudu posoudit jako přijatelnou, „*pokud by krajský soud nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu nebo pokud by hrubě pochybil při výkladu hmotného a procesního práva*“. V usnesení ze dne 21. 11. 2007, č. j. 9 Azs 77/2007 - 85, na základě citovaných závěrů zdejší soud dovodil k námitce nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku, že „*(v) předmětné věci se jedná o vyhodnocení konkrétních skutečností předkládaných stěžovatelkou, výsledek tohoto posouzení není způsobilý ovlivnit rozhodování ve věcech mezinárodní ochrany, není zde proto splněna podmínka rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu. Ze všech uvedených důvodů tato kasační stížnost není ve smyslu § 104a s. ř. s. přijatelná a Nejvyšší správní soud ji odmítl*“. V usnesení ze dne 26. 2. 2014, č. j. 6 Azs 6/2014 - 27, zdejší soud tyto úvahy rozvedl, když dospěl k závěru, že „*(v) kontextu úvahy o přijatelnosti kasační stížnosti lze za „vlastní zájem“ stěžovatele jakožto správního orgánu, absentuje-li z povahy tohoto účastníka subjektivní zainteresovanost ve vztahu k osobě a rozhodované věci, považovat zájem na tom, aby jeho rozhodnutí bylo zákonné, řádně odůvodněné a tudíž i přesvědčivé nejen pro účastníka řízení, ale i pro soud, jenž je k žalobě povolán rozhodnutí přezkoumat. I kdyby se Nejvyšší správní soud nyní – zcela hypoteticky pochopitelně – ztotožnil se stěžovatelem, že jeho argumentace předestřená v kasační stížnosti je jasná a samozřejmá, nelze odhlédnout od skutečnosti, že tuto svou argumentaci měl vtělit především do odůvodnění svého rozhodnutí tak, aby byla správním soudem přezkoumatelná. Úlohou krajského soudu totiž není „doodůvodňovat“ rozhodnutí správního orgánu a vysvětlovat účastníkům řízení, proč správní orgán rozhodl tak, jak rozhodl*“.

[14] V nyní posuzované věci je klíčovou právní otázkou, jakým způsobem je stěžovatel povinen vyrovnat se s předkládanými důkazními materiály žadatele o poskytnutí mezinárodní ochrany za situace, kdy podle svého názoru shromáždil dostatek podkladů pro vydání rozhodnutí a zároveň jsou předkládané materiály v jiném jazyce, než je zvolený jazyk řízení. Zodpovězení této otázky je způsobilé ovlivnit rozhodování v dalších věcech mezinárodní ochrany, protože se jedná o obecnou otázku procesního postupu při

rozhodování stěžovatele (srov. s otázkou postupu stěžovatele v návaznosti na konkrétní tvrzení žadatelky, kdy zdejší soud neshledal přesah vlastních zájmů stěžovatele v usnesení ze dne 19. 6. 2007, č. j. 8 Azs 104/2006 - 69). Zároveň již existuje ustálená judikatura zdejšího soudu, která na posuzovanou otázku dopadá, ovšem kterou krajský soud plně nerespektoval, jak bude dále odůvodněno. Z těchto důvodů posoudil zdejší soud kasační stížnost jako přijatelnou ve smyslu § 104a s. ř. s.

[15] Prvně je třeba poukázat na některé judikатурní závěry, které se vyjadřují k povaze řízení o udělení mezinárodní ochrany a povinnosti žalovaného zjišťovat skutkový stav a informace o situaci v zemi původu. V rozsudku ze dne 19. 8. 2005, č. j. 4 Azs 467/2004 - 89, č. 1095/2007 Sb. NSS, k tomu zdejší soud uvedl následující: *„Uvede-li žadatel o udělení azylu v průběhu správního řízení skutečnosti, jež by mohly nasvědčovat závěru, že opustil zemi původu pro některý z důvodů uvedených v § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, je povinností správního orgánu vést zjišťování skutkového stavu takovým způsobem, aby byly odstraněny nejjasnosti o žadatelových skutečných důvodech odchodu ze země původu.“* Tento závěr zdejší soud rozvedl například v rozsudku 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 - 57, ve kterém uvedl, že *„není povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují“*. Případně v rozsudku ze 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007 - 63, ve kterém se vyjádřil k hodnocení tvrzení žadatele: *„Zásada tzv. materiální pravdy má v řízení o udělení azylu svá specifika spočívající v pravidelné nedostatečnosti důkazů prokazujících věrohodnost žadatelových tvrzení. Je však na správním orgánu, aby prokázal či vyvrátil pravdivost žadatelových tvrzení, a to buď zcela nevyvratitelně zjištěním přesných okolností vážících se na stěžovatelova tvrzení, anebo alespoň s takovou mírou pravděpodobnosti, která nevyvolává zásadní pochybnosti o správnosti úsudku správního orgánu.“* Správní orgány tak ve věcech azylu nesou odpovědnost za náležité zjištění reálií o zemi původu (viz také např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005 - 58). Této povinnosti se mohou zbavit jediné tehdy, je-li žadatel nevěrohodný, což vyplývá například ze závěrů rozsudku zdejšího soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70: *„Jistá procesní aktivita je ovšem požadována i po žalovaném, který by měl v průběhu pohovoru vhodně kladenými otázkami zjistit, zda-li žadatelem tvrzené skutečnosti jsou relevantní pro udělení azylu či doplňkové ochrany, a tvrzení žadatele podle toho klasifikovat. Z toho rovněž vyplývá, že by se žalovaný měl v průběhu pohovoru zdržet sugestivních a kapciózních otázek. Žalovaný může zcela vyloučit z celkového posouzení pouze ta fakta, u nichž je postaveno téměř nájisto, že se nestala (tj. neexistuje ani přiměřená pravděpodobnost, že k nim došlo). Ostatní tvrzení musí být součástí celkového posouzení rizika pronásledování, kde jim bude přisouzena váha podle míry pravděpodobnosti, s jakou lze soudit, že odpovídají skutečnosti. Jiná situace je, pokud je žadatel nevěrohodný ve všech relevantních aspektech své žádosti; v tomto případě (a pouze v tomto případě) může žalovaný bez dalšího posoudit žadatele jako nevěrohodného a nemusí detailně posuzovat jeho jednotlivá dílčí tvrzení.“*

[16] Žadatel o udělení mezinárodní ochrany tak není povinen svá tvrzení prokazovat jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Pokud však takové prostředky předloží, je povinností stěžovatele se s nimi vypořádat - a ve prospěch žadatele využít i zjištění vlastní. V tomto směru lze odkázat například na závěry rozsudku zdejšího soudu ze dne 30. 6. 2010, č. j. 9 Azs 16/2010 - 229: *„Je to tedy žadatel, kterého stíhá břemeno*

pokračování

tvrzení, jež je dále ve vzájemné interakci se správním orgánem rozvíjeno a doplněno i břemenem důkazním; to je již rozloženo mezi žadatele a správní orgán, neboť prokazovat jednotlivá fakta je povinen primárně žadatel, nicméně žalovaný je povinen zajistit k dané žádosti o mezinárodní ochranu maximální možné množství důkazů, a to jak těch, které vyvracejí tvrzení žadatele, tak těch, co je podporují.“

[17] Dále platí, že volba určitého jazyka řízení je volbou toho jazyka, v němž bude správní orgán s účastníkem komunikovat, což však *a priori* nevylučuje, aby účastník prokázal věrohodnost svých tvrzení i důkazními materiály v jiném než zvoleném jazyce. Stěžovateli lze přisvědčit, že není jeho povinností automaticky překládat všechny důkazní materiály v cizím jazyce, které k podpoře svých tvrzení žadatel doloží. Aplikace zásady materiální pravdy zakotvená v ust. § 3 správního řádu, podle něhož správní orgán postupuje tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, je pochopitelně limitována určením rozsahu, v němž je zjišťování skutkového stavu nezbytné pro rozhodování správního orgánu v konkrétním případě. V tomto omezení se projevuje jiná zásada správního řízení, a to zásada procesní ekonomie. Pro vedení dokazování ve správním řízení to znamená, že žadatel může navrhnout provedení určitých důkazů, správní orgán však takovými návrhy není vázán, provede však vždy důkazy, které jsou potřebné ke zjištění věci, jak ostatně výslovně uvádí ustanovení § 52 správního řádu. Stěžovatel se tak musí návrhy na provedení dokazování zabývat z hlediska relevance tvrzené skutečnosti (která má být navrhovaným důkazem prokázána) k předmětu řízení, dále z hlediska vypovídacího potenciálu navrhovaného důkazu a konečně z hlediska dostatečnosti jiných důkazů k prokázání tvrzené skutečnosti. Pořízení překladu předmětných listin do češtiny pak není podmínkou pro samotné posouzení správního orgánu o tom, zda je s ohledem na uvedená hlediska třeba předmětné listiny jako důkazy provést.

[18] V rozsudku ze dne 13. 8. 2008, č. j. 1 Azs 59/2008 – 53, zdejší soud ve skutkově podobné věci zdůraznil, že „(ú)vahu o tom, který z účastníkem navržených důkazů proveden nebude, musí správní orgán náležitě odůvodnit. Z již zmiňovaných limitů zásady zakotvené v § 3 správního řádu vyplývá, že odmítnutí provést určitý důkaz může přicházet v úvahu za předpokladu, že tvrzená skutečnost, k jejímuž ověření nebo vyvrácení je důkaz navrhován, nemá relevantní souvislost s předmětem řízení, nebo že navržený důkaz není způsobilý tvrzenou skutečnost vyvrátit nebo potvrdit, tzn. nedisponuje vypovídací potenciál, nebo že provedení důkazu je nadbytečné, a to tehdy, byla-li již skutečnost, která má být dokazována, v dosavadním řízení bez důvodných pochybností postavena najisto.“ V tomto rozsudku zdejší soud přesně vymezil také nutný postup stěžovatele v případech, kdy žadatel navrhuje provedení důkazu listinami v cizím jazyce: „(...) žalovaný měl po předložení předmětných listin při pohovoru dát stěžovateli prostor, aby konkrétně ke každé z nich uvedl, jakou skutečnost ta která listina má prokazovat. Žalovaný se však stěžovatele při pohovoru pouze obecně dotázal, zda může předložit nějaké důkazy na podporu svých tvrzení. Na to stěžovatel předložil listiny a pouze paušálně konstatoval, že se týkají obecné situace v zemi původu, sám blíže popsal obsah pouze jednoho z novinových článků. Bylo pak povinností žalovaného, aby se stěžovatele dotázal na obsah každé z předložených listin, tedy na to, jakou skutečnost jimi stěžovatel hodlá dokazovat. Obecnou odpověď stěžovatele, že jde o novinové články popisující obecnou situaci v zemi původu, je třeba považovat za nedostačující pro to, aby žalovaný mohl náležitě rozhodnout, že předmětné listiny jako důkazy neprovede.“

[19] Ke stejným závěrům dospěl zdejší soud také v rozsudku ze dne 30. 9. 2013, č. j. 4 Azs 24/2013 - 34, ve kterém žalovanému vytkl, že „*neprovedl stěžovatelem v anglickém jazyce předložené podklady na podporu jeho tvrzení. Stěžovatel v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany založil do správního spisu množství kopií dokumentů, zejména výstřižků novinových článků z anglicky psaných periodik, ale i novinových článků v jazyce urdu. Žalovaný se však těmito dokumenty nezabýval a pro účely správního řízení nepořizoval ani jejich překlad. Tento postup žalovaný odůvodnil jednak poukazem na hospodárnost řízení, neboť podle něj nemohly z uvedených dokumentů vyplynout žádné pro stěžovatele relevantní okolnosti, dále pak proto, že materiály nebyly předloženy v jazyce, který si stěžovatel zvolil pro správní řízení.*“ A dále zdejší soud uvedl ke konkrétním okolnostem posuzovaného případu: „*V konkrétním případě by žalovaný po stěžovateli požadoval, aby předmětné novinové články z anglického jazyka nejprve opatřil úředním překladem buď do češtiny nebo do jazyka urdu a teprve poté je předal do správního spisu. S přihlédnutím k tomu, že stěžovatel je umístěn v pobytovém středisku v České republice, neovládá český jazyk a jeho finanční i organizační možnosti zajištění úředního překladu jsou značně limitovány, je zřejmé, že uvedeným přístupem žalovaného bylo kráceno právo stěžovatele na tlumočníka ve správním řízení. Podle názoru Nejvyššího správního soudu je volba určitého jazyka řízení volbou toho jazyka, v němž bude správní orgán s účastníkem komunikovat, což však a priori nevylučuje, aby účastník prokázal věrohodnost svých tvrzení i důkazními materiály i v jiném než zvoleném jazyce. Rovněž s reakcí stěžovatele na dotaz, zda uvedené články dokazují pronásledování přímo jeho osoby, kdy stěžovatel odvětil, že uvedené články mají popisovat obecně jednání s ahmadijci v Pákistánu, se žalovaný nevypořádal adekvátně, když uvedeným dokumentům nepřiznal žádnou relevanci. Přitom podle názoru Nejvyššího správního soudu nebylo možné vyloučit, že uvedené dokumenty obsahují informace způsobilé vydat pro stěžovatele příznivější rozhodnutí o mezinárodní ochraně.*“

[20] Z výše citovaných závěrů vyplývá, že nelze považovat za dostačující, pokud se žalovaný k žadatelem předloženým důkazním návrhům vyjádří pouze v tom směru, že k jejich překladu nepřistoupil proto, že popisují pouze obecnou situaci v zemi, zvláště mají-li důkazní materiály přímou souvislost s důvody, pro které žadatel o udělení mezinárodní ochrany usiluje.

[21] V posuzované věci je ze spisového materiálu patrné, že žalobce předložil stěžovateli především v období let 2012 - 2013 celou řadu listin či nahrávek, které měly vypovídat o situaci v Gruzii. Část z nich byla již původně v českém jazyce, několik z nich bylo částečně nebo úplně do českého jazyka přeloženo, ostatní materiály byly předloženy v jazyce anglickém, ruském nebo gruzínském. Z názvů a případně také z popisů jednotlivých materiálů bylo zřejmé, čeho se týkaly. Jednalo se například o zprávu komisaře Rady Evropy pro lidská práva Hammarberga, vyjádření gruzínského ombudsmana ke stavu justice, státního zastupitelství a vězeňství v Gruzii, materiály popisující systém gruzínské justice, podmínky ve věznicích, dopisy opozičních stran.

[22] V souladu s výše uvedenými judikaturními závěry tak bylo povinností stěžovatele, aby se s předloženými materiály vyrovnal, případně aby vyzval žalobce k dalšímu upřesnění, která jeho tvrzení mají jednotlivé materiály prokazovat. Pokud krajský soud v napadeném rozsudku v návaznosti na žalobní námitky dospěl k závěru, že stěžovatel nepřeložil předložené důkazy z důvodu hospodárnosti řízení, nelze mu přisvědčit.

pokračování

Rozhodnutí stěžovatele totiž obsahuje velmi rozsáhlou argumentaci, na jejímž základě stěžovatel dospěl ke klíčovému závěru, že tvrzené obavy, kvůli kterým žalobce opustil Gruzii, po jeho téměř dvacetiletém pobytu v České republice již nepřetrvávají. Potíže, které žalobce v průběhu řízení popisoval a k nimž doložil celou řadu dokumentů, nesouvisely podle stěžovatele se žádným z azylově relevantních důvodů, ale s konfliktem dvou kdysi vládnoucích skupin, mezi nimiž došlo k vyřizování účtů. K předkládaným materiálům stěžovatel mimo jiné uvedl: *„Materiály, jež se téměř v celé své šíři zabývají stavem gruzínské justice a vězeňství, které v průběhu správního řízení žadatel doložil, správní orgán vzal v potaz, nicméně dle závěru správního orgánu neodráží aktuální dění a změny, ke kterým, ať už díky zveřejněným videozáznamům o napadání vězňů či celkové obměně vládnoucí garnitury, nyní v Gruzii dochází. Za současného politicko-společenského dění v žadatelově vlasti (jak bylo popsáno výše) tak správní orgán konstatuje, že neshledal jakýkoli zvláštní a zvýšený zájem na osobě jmenovaného, ačkoli se žadatel snažil otázku svého vydání k trestnímu stíhání do vlasti zpolitizovat.“*

[23] Je tudíž zřejmé, že stěžovatel akceptoval tvrzení žalobce, že situace v gruzínské justici a podmínky ve vězení nejsou uspokojivé, nezískal ovšem v řízení o udělení mezinárodní ochrany žádné přesvědčivé indicie, že by proces s žalobcem neměl proběhnout standardním způsobem tak, jak je tomu u jiných trestních kauz stejné závažnosti. Tyto úvahy stěžovatel rozvedl v kontextu výpovědí žalobce a obsahu zpráv, které sám obstaral, takže je patrné, jakou hodnotu žalobcem předloženým materiálům přiznal. Současné poměry v Gruzii poměřoval tím, že trestní soudní řízení s žalobcem proběhlo v Gruzii korektním způsobem a žalobci byla zajištěna řádná procesní ochrana. Na jeho obhájce nebyl vyvíjen žádný nátlak a také rodina žalobce žila v Gruzii bez zjevných potíží a její členové opakovaně navštěvovali žalobce v České republice, což žalobce výslovně potvrdil. Tyto skutečnosti nesvědčí o jakémkoliv zvláštním zájmu současných státních představitelů nebo představitelů výkonné moci v Gruzii o stěžovatele. Závěr stěžovatele, že žalobcem předložené materiály v jiném než českém jazyce ponechal z důvodu hospodárnosti v původním znění, tak neznamenají, že by se jejich možným přínosem k posouzení důvodů rozhodných pro posouzení žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany nezabýval. V takové situaci nebylo třeba překládat celý obsah všech předložených materiálů, které podporovaly tvrzení, o němž nebylo mezi stěžovatelem a žalobcem sporu. Co se týče konkrétních závěrů stěžovatele k některým předloženým materiálům, že tyto nesouvisí se žádostí žalobce o mezinárodní ochranu, případně pouze opakují příběh žalobce a nepřinášejí žádné nové skutečnosti nebo nejsou aktuální, pak tyto krajský soud ani žalobce v žalobě nerozporovali. Poznámka krajského soudu, že předložené materiály mohly žalovanému přinést významná sdělení např. o poměrech v gruzínských věznicích či o respektování lidských práv v Gruzii, přestože se netýkaly osoby žalobce, proto není na místě.

[24] Z výše uvedeného vyplývá, že kasační námitky stěžovatele jsou důvodné, neboť stěžovatel se nedopustil procesních pochybení, pro která krajský soud jeho rozhodnutí zrušil.

IV. Závěr a náklady řízení

[25] Protože je kasační stížnost důvodná, Nejvyšší správní soud napadený rozsudek podle ust. § 110 odst. 1 věta první před středníkem s. ř. s. zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. V tom se krajský soud bude zabývat zbývajícimi žalobními námitkami, které rozporují závěry stěžovatele ohledně neudělení mezinárodní ochrany. Vedle toho případně posoudí, zda pochybení, které stěžovatel v nyní posuzované kasační stížnosti nerozporoval, tedy že nespecifikoval, z jakých rozsudků Evropského soudu pro lidská práva vycházel při interpretaci pojmu nelidské nebo ponižující zacházení či trest, je v kontextu celého rozhodnutí stěžovatele natolik zásadní, aby bylo samo o sobě důvodem pro zrušení rozhodnutí stěžovatele.

[26] V novém řízení rozhodne městský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. prosinec 2014

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu